

Seneca: Brev til Lucilius om slavernes forhold

Seneca Lucilio suo salutem.

1. Libenter ex his, qui a te veniunt, cognovi familiariter te cum servis tuis vivere. Hoc prudentiam tuam, hoc eruditionem decet.

»Servi sunt.«

Immo homines.

»Servi sunt.«

Immo contubernales.

»Servi sunt.«

Immo humiles amici.

»Servi sunt.«

Immo conservi, si cogitaveris tantundem in utrosque licere fortunae.

Gaius Lucilius *m.2* filosof og digter, ven af Seneca
salu|s, -tis *f.3* hilsen
salutem = **salutem dicit**
libenter *adv.* gerne, med fornøjelse
cog|nosco, -gnovi, -gnotum, -gnosceret *3.*
+ *akkusativ m. infinitiv* erfarer
familiariter *adv.* venskabeligt, fortroligt
vivo, vixi, victum, vivere *3.* lever
prudentia *f.1* klogskab, indsigt
eruditio, -onis *f.3* dannelse
decet *2. upers.* sømmer sig for

immo *adv.* javist; jamen
contubernalis *m/f.3* bofælle
humilis *adj. 3.* ydmyg
conservus *m.2* medslave
cogito *1. + akk. m. inf.* tænker, betænker
tantundem *substantiveret adj. n.2* lige meget, det samme
in *præp. + akk.* mod, over for
uterque *indefinit pron.* hver, begge
licet *2. upers.* det er tilladt/muligt
fortuna *f.1* skæbne

- 1 2. Itaque rideo istos, qui turpe existimant cum servo suo
 2 cenare: Quare, nisi quia superbissima consuetudo
 3 cenanti domino stantium servorum turbam circumdedit?
 4 Est ille plus quam capit, et ingenti aviditate onerat
 5 distentum ventrem ac desvetum iam ventris officio, ut
 6 maiore opera omnia egerat quam ingessit.
 7 3. At infelicibus servis movere labra ne in hoc quidem, ut
 8 loquantur, licet. Virga murmur omne compescitur, et ne
 9 fortuita quidem verberibus excepta sunt: tussis,
 10 sternumenta, singultus. Magno malo ulla voce inter-
 11 pellatum silentium luitur. Nocte tota ieiuni mutique
 12 perstant.

2.
rideo, risi, risum, ridere 2. ler ad, smiler over
turpis *adj.* 3. skændig, forkastelig
existimo 1. + *objekt* + *præd.* mener, anser for
ceno 1. spiser middag
nisi *konj.* hvis ikke
superbus *adj.* hovmodig
consuetudo, -inis *f.* 3 vane, sædvane
turba *f.* 1 mængde
circum, -dedi, -datum, -dare 1. anbringer (*akk.:* noget) rundt om (*dativ:* noget andet)
est 3.sg. af **edo** spiser
plus quam: mere end
capio 3. tager, magter
ingens *adj.* 3. vældig
aviditas, -tatis *f.* 3 grådighed
onero 1. bebyrder
dis, -tendi, -tentum, -tendere 3. spænder ud, udspiler
ven, -tris *m.* 3 mave
de, -svesco, -svevi, -svetum, -svescere 3. + *separativ ablativ* vænner fra
officium *n.* 2 opgave, pligt
opera *f.* 1 anstrengelse, besvær
el, -gessi, -gestum, -gerere 3. skaffer bort
quam *konj.* end

in, -gessi, -gestum, -gerere 3. skaffer ind, indtager
 3.
infelix, -icis *adj.* 3. uheldig, ulykkelig
moveo, movi, motum, movere 2. bevæger
labrum *n.* 2 læbe
ne ... quidem *adv.* ikke ... engang
loquor, locutus sum, loqui 3. taler
virga *f.* 1 kvist, ris, stok
murmur *n.* 3 mumlen
compesco 3. undertrykker
fortuitus *adj.* tilfældig
substantiveret *n.* 2 tilfældighed
verber, -is *n.* 3 pisk, slag
ex, -cepi, -ceptum, -cipere 3. + *separativ abl.* undtager
tussis *f.* 3 hoste
sternumentum *n.* 2 nys
singultus *m.* 4 hikke
ullus *indefinit pron.* nogen
vox, vocis *f.* 3 stemme
interpello 1. afbryder
silentium *n.* 2 stilhed
luo, lui, -, luere 3. betaler, soner
nox, noctis *f.* 3 nat
ieiunus *adj.* fastende
mutus *adj.* stum
per, -stati, -statum, -stare 1. bliver stående

4. Sic fit, ut isti de domino loquantur, quibus coram domino loqui non licet. At illi, quibus non tantum coram domino, sed cum ipsis erat sermo, quorum os non consuebatur, parati erant pro domino porrigere cervicem, periculum imminens in caput suum avertere. In conviviis loquebantur, sed in tormentis tacebant.

5. Deinde eiusdem arrogantiae proverbium iactatur, totidem hostes esse quot servos. Non habemus illos hostes, sed facimus. Alia interim crudelia, inhumana praetereo, quod ne tamquam hominibus quidem, sed tamquam iumentis abutimur, quod cum ad cenandum discubuimus, alius sputa deterget, alius reliquias temulentorum subditus colligit.

4.
fio, factus, fieri 3. *halvdep.* + *subjekts-*
sætning sker, går til
coram *præp.* + *abl.* i nærvær af
tantum *adv.* kun
serm|o, -onis *m.3* samtale
ipse *demonstrativt pron.* (han) selv
os, oris *n.3* mund
consuo, -sui, -sutum, -suere 3. sy
sammen, forsegl
paro 1. + *inf.* forbereder sig på
pro *præp.* + *abl.* for, i stedet for
por|rigo, -rexi, -rectum, -rigere 3. strækker
frem
cervi|x, -cis *f.3* nakke, hals
periculum *n.2* fare
immineo 2. hænger over, truer
caput, capitis *n.3* hoved
a|verto, -verti, -versum, -vertere 3. vender
væk, afvender
convivium *n.2* selskab
tormentum *n.2* pinsel, tortur
taceo 2. tier, er tavs
5.
eiusdem se **idem**
arrogantia *f.1* hovmod
proverbium *n.2* talemåde

iacto 1. + *akkusativ med infinitiv*
indskyder, henkaster
totidem ... quot *ubøjeligt* lige så mange ...
som
hostis *m/f.3* fjende
interim *adv.* i mellemtiden
crudelis *adj. 3.* grusom *substantiveret*
n.3 grusom ting
inhumanus *adj.* umenneskelig
substantiveret n.2 umenneskelig ting
praeter|eo, -ii, -itum, -ire 4. forbigår
quod *konj.* at
tamquam *konj.* (lige)som
iumentum *n.2* pakdyr
abutor, -usus sum, -uti 3. *dep.* + *abl.*
misbruger
cum *konj.* når
ad cenandum *gerundium* for at spise
sputus *n.2* spyt, opgylpning
de|tergeo, -tersi, -tersum, -tergere 2.
tørre af
reliquiae *f.1 pl.* rester, levninger
temulentus *adj.* beruset *substantiveret*
m.2 en beruset
sub|do, -didi, -ditum, -dere 3. + *dativ*
placerer under
subditus *ppp.* på knæ
colligo, -legi, -lectum, -ligere 3. samler

6. Alius pretiosas aves scindit: Per pectus et clunes certis ductibus circumferens eruditam manum frustra excutit – infelix, qui huic uni rei vivit, ut altilia decenter secet, nisi quod miserior est, qui hoc voluptatis causa docet, quam qui necessitatis discit.

7. Alius vini minister in muliebrem modum ornatus cum aetate luctatur. Non potest effugere pueritiam, retrahitur, iamque militari habitu glaber rethritis pilis aut penitus evulsis tota nocte pervigilat, quam inter ebrietatem domini ac libidinem dividit, et in cubiculo vir, in convivio puer est.

6.

pretiosus *adj.* dyr, dyrebar
avis *f.3* fugl
scindo, scidi, scissum, scindere 3. skærer for
pect|us, -oris *n.3* bryst
clunis *m/f.3* bagdel
certus *adj.* sikker *adj.*
ductus *m.4* træk
circum|fero, -tuli, -latum, -ferre fører omkring
erudio 4. danner, træner
manus *f.4* hånd
frustum *n.2* bid
ex|cutio, -cussi, -cussum, -cutere 3. ryster af, skærer af
res *f.5* ting, sag
altilis *n.3* opfedet fjerkræ
decenter *adv.* på passende måde
seco, secui, sectum, secare 1. skærer ud
miser *adj.* stakkels, ulykkelig
nisi quod *conj.* hvis ikke fordi
voluptas, -tatis *f.3* fornøjelse
causa *f.1* grund
i ablativ: for (*gen:* nogets) skyld
doceo, docui, doctum, docere 2. lærer fra mig
quam *conj.* end
necessitas, -tatis *f.3* nødvendighed
disco, didici, –, discere 3. lærer mig

7.

vinum *n.2* vin
minister *m.2* tjener, opvarter
muliebris *adj.* kvinde-
modus *m.2* måde, manér
orno 1. smykker, udstyrer
æ|tas, -tatis *f.3* alder, tid
luctor 1. *dep.* kæmper
effugio, -fugi, –, fugere 3. flygter fra, undflyr
pueritia *f.1* barndom F1
retraho, -traxi, -tractum, -tractere 3. trækker tilbage
militaris *adj.* militær
habitus *m.4* skikkelse
glaber *adj.* glathudet, skægløs
substantiveret m.2 en skægløs
rethritis *adj.* slidt af, fjernet
pilus *m.2* hår
penitus *adv.* dybt indefra
e|vello, -velli, -vulsum, -vellere 3. trækker ud, plukker
nox, noctis *f.3* nat
nox, noctis *f.3* nat
pervigilo 1. våger (natten) igennem
ebrietas, -tatis *f.3* rus, fuldskab
libi|do, -dinis *f.3* drift, lyst
divido, -divisi, divisum, dividere 3. deler
cubiculum *n.2* sovekammer
convivium *n.2* selskab